

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:**
- **Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de bepaling van de voorwaarden waaraan digitale meters moeten voldoen, vermeld in artikel 4.1.22/2, §3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009**
 - **Principiële goedkeuring**

1. INHOUDELIJK**Situering**

Het derde energiepakket van de Europese Unie stelt voorop dat de lidstaten intelligente meetsystemen moeten invoeren met het oog op de baten op lange termijn voor de consument. Ook het 'Clean energy for all Europeans-pakket'¹ dat eind 2016 werd voorgesteld, gaat er van uit dat de consument een veel actievere rol moet kunnen spelen en beter geïnformeerd moet worden over zijn energieverbruik. Dit wordt mogelijk door het gebruik van digitale meters. Digitale meters zijn een nieuwe generatie verbruiksmeters voor aardgas en elektriciteit. Naast het verbruik meten, kunnen ze ook informatie versturen en ontvangen. Op die manier krijgt een klant meer en beter inzicht in zijn energieverbruik. Digitale metingen zijn het begin van een slim net waarbij de energiestromen veel fijner gestuurd kunnen worden en het elektriciteitssysteem dus economisch efficiënter en duurzamer werkt.

Voor de uitrol van deze digitale meters in Vlaanderen, keurde de Vlaamse Regering op 3 februari II. de conceptnota 'Digitale meters: uitrol in Vlaanderen' goed en besliste deze voor te leggen voor stakeholderoverleg. Na de actualisatie van de kosten-batensanalyse uit 2014, teneinde deze te laten overeenstemmen met de gegevens van de conceptnota, werd op 14 juli het ontwerp van decreet principieel goedgekeurd dat de juridische basis voorziet voor de uitrol.

Dit besluit geeft uitvoering aan het huidige artikel 4.1.22/2 §3 van het Energiedecreet dat stelt dat de Vlaamse Regering bepaalt aan welke voorwaarden de digitale meters moeten voldoen.

Ter voorbereiding van de (eerste) kosten-batenanalyse door VREG werden in 2009 een eerste keer de functionaliteiten opgelijst die digitale meters moeten bezitten, op basis van een aantal besprekingen met de sector². Een dergelijke lijst was nodig voor het analyseren van de economische haalbaarheid van digitale meters. Het resultaat van een kosten-batenanalyse hangt immers sterk af van de functionaliteiten waaraan die meter moet voldoen. Verder bouwend op die lijst werd binnen het

¹ <https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

² Deloitte: Ontwikkeling van een marktmodel voor de Vlaamse Energiemarkt – fase 1 bis WERKTRAJECT 4 – Meetinfrastructuur (<http://www.vreg.be/sites/default/files/document/reports/rapp-2009-4.pdf>)

beleidsplatform *Slimme netten* de discussie verder gezet tussen de distributienetbeheerders, de leveranciers en de andere belanghebbenden. Eind 2011 resulteerde dit in een rapport³ met betrekking tot de 'Functionaliteiten slimme meters'. Dit document beoogde vooral duidelijkheid te scheppen over welke functionaliteiten de digitale meters minimaal moeten beschikken om bepaalde diensten te kunnen aanbieden. Op 8/4/2015 ten slotte bracht de VREG op eigen initiatief een advies⁴ uit over het plaatsen van digitale meters. Dit advies neemt voor een groot deel de elementen over zoals die in het beleidsplatform besproken zijn en eerder in het rapport werden neergeschreven.

Op 9 maart 2012 publiceerde de Europese Commissie een aanbeveling inzake de voorbereiding van de uitrol van slimme metersystemen⁵. Ze wilde hiermee de lidstaten een leidraad verstrekken voor het ontwerp en de exploitatie van slimme netwerken en slimme metersystemen op vlak van gegevensbescherming en beveiliging; een methodologie voor de economische evaluatie van de langetermijncosten en –baten van de invoering van slimme metersystemen en gemeenschappelijke minimale functionele eisen voor slimme metersystemen voor elektriciteit.

Volgende minimale functionaliteiten worden aanbevolen:

Voor de klant:

- a) De uitlezing direct ter beschikking stellen van de klant en de door de gebruiker aangewezen derde partij.
- b) De in punt a) bedoelde uitlezingen vaak genoeg actualiseren om het mogelijk te maken de informatie met het oog op energiebesparing te gebruiken.

Voor de beheerder van het metersysteem:

- c) Uitlezing op afstand van de meters door de netwerkbeheerder mogelijk maken.
- d) Levering van tweewegcommunicatie tussen het slimme metersysteem en externe netwerken voor onderhoud en toezicht op het metersysteem.
- e) Een voldoende frequente uitlezing mogelijk maken om de informatie te kunnen gebruiken voor netwerkplanning.

Wat de commerciële aspecten van de energievoorziening betreft:

- f) Ondersteuning van geavanceerde tariefstelsels.
- g) Een aan/uit-controle van de levering en/of beperking van de stroomvoorziening mogelijk maken.

Wat de beveiliging en gegevensbescherming betreft:

- h) Zorgen voor een veilige gegevenscommunicatie.
- i) Fraudepreventie en –detectie om de consument te beschermen, bijvoorbeeld tegen hacking, en niet uitsluitend ter preventie van fraude.

Wat decentrale opwekking betreft:

- j) Zorgen voor invoer/uitvoer en reactieve bemetering.

Ook de conceptnota digitale meters wordt dieper ingegaan op de noodzakelijke functionaliteiten. In een samenvattende tabel werd weergegeven welke functionaliteiten als minimale functionaliteit wordt aanzien conform de EC aanbeveling, of het een functionaliteit betreft die ook door de VREG wordt geadviseerd en ten slotte of het een functionaliteit betreft die onderdeel moet zijn van de digitale meter (in tabel 'DM') dan wel van het meetsysteem waaronder het consumer energy management system (CEMS).

Functionaliteit	Minimale functionaliteit	Aangegeven in VREG	DM	CEMS
-----------------	--------------------------	--------------------	----	------

³ VREG RAPP-2011-12 (http://www.vreg.be/sites/default/files/document/reports/rapp_2011-12_functionaliteiten_van_slimme_meters.pdf)

⁴ VREG ADV-2015-03 (http://www.vreg.be/sites/default/files/document/adv-2015-03_ontwerp_van_besluit_uitrol_slimme_meters.pdf)

⁵ 2012/148/EU: Aanbeveling van de Commissie van 9 maart 2012 inzake de voorbereiding van de uitrol van slimme metersystemen (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H0148&from=NL>)

	teit volgens 2012/148/EU	advies 8/4/2015		
1. Metingen + registratie				
a. Actieve energie – afname	X	X	X	
b. Actieve energie – injectie	X	X	X	
c. Reactieve energie – afname	X	X	X	
d. Reactieve energie – injectie	X	X	X	
e. Actueel actief vermogen	X	X	X	
f. Actueel reactief vermogen	X	X	X	
g. Meetfrequentie (kwartierwaarden)	X	X	X	
2. Communicatie met SMO (van op afstand)	X	X	X	
3. Communicatie via een lokale gebruikerspoort	X	X	X	
4. Beveiligde communicatie	X	X	X	
5. Vanop afstand toegang tot het distributienet onderbreken of verlenen	X	X	X	
6. Vanop afstand een vermogensbeperking instellen	X	X	X	
7. Openen en sluiten vanop afstand van een spanningsvrij contact				X
8. Openen en sluiten vanop afstand van een relais (circuit)				X
9. Herconfiguratie en firmware-upgrade vanop afstand		X	X	
10. Logfile van de communicatie van de meter met het systeem van de SMO toegankelijk voor klant		X		
11. Misbruik van of inbreuk op de meetinrichting of pogingen daartoe registreren en informatie daarover op afstand uitwisselen met de SMO	X	X	X	
12. Ondersteuning meerdere time-of-use-periodes		X	X	
13. Ondersteuning geavanceerde prijssignalen	X	X		X
14. Geldende prijzen doorsturen via de gebruikerspoort	X	X	X	
15. Ondersteuning budgetmeter/prepaidmeter		X		X
16. Ondersteuning voor het laden van elektrische voertuigen				X
17. Schakelen van slimme toestellen (aansturing via digitale communicatie)				X
18. Als proxy / communicatie-gateway voor andere diensten (EMS (CLS-interface op HAN-poort in Duitsland), submeter, productiemeter, gasmeter, watermeter, gegevens, ...)		X		X
19. Energiebeheerfuncties (EMS)				X

Samenvatting van de inhoud van de nieuwe regelgeving

In voorliggend ontwerp van besluit wordt gevolg gegeven aan de delegatie in het huidige artikel 4.1.22/2 §3 van het Energiedecreet. Het bepaalt de minimale functionaliteiten waaraan de digitale meters voor elektriciteit en voor gas moeten voldoen.

In het Energiebesluit wordt een nieuwe afdeling IV/I 'Digitale meters' ingevoegd en een eerste onderafdeling 'Digitale meter voor elektriciteit'.

Artikel 1 lijst de functionaliteiten op voor de digitale meter voor elektriciteit. De eerste paragraaf beschrijft op welke frequentie welke parameters de meter dient te registreren en moet weergeven op het display. Dit zijn de parameters die in bovenstaande tabel onder *functionaliteit 1* zijn opgenomen. De digitale meter moet de kwaliteit van de elektriciteitslevering registreren en minstens de geleverde

spanning in volt weergeven op de display van de meter. Voor driefasige aansluitingen impliceert dit dat de digitale meter de geleverde spanning per fase apart kan meten. Deze kwaliteitsmeting is (slechts) een indicatie voor de spanningskwaliteit, en mag niet verward worden met een normmeting conform de kwaliteitsnorm EN50160. De digitale meter voor elektriciteit kan in voorafbetalingsmodus werken. Dit kan zowel in kader van toekomstige commerciële prepayment als in het kader van de budgetmetermodus zijn.

De tweede paragraaf bepaalt dat de digitale meter moet beschikken over een gebruikerspoort (zogenaamde P1-poort en bepaald in *functionaliteit 3* in de tabel uit de conceptnota). Via deze poort kan de meter uitgelezen worden en zijn meetgegevens op secondebasis beschikbaar. Hier kunnen ook applicaties van derde partijen worden op aangesloten.

Paragraaf drie gaat dieper in op de communicatiefaciliteiten van de meter. De meter moet kunnen communiceren op een beveiligde manier (*functionaliteit 4*) via open standaarden met het databeheersysteem van de databeheerder (*functionaliteit 2*). In omgekeerde richting kan de netbeheerder van op afstand updates uitvoeren (*functionaliteit 9*), de geldende gebruikperiode (bijvoorbeeld piek of dal) doorsturen (*functionaliteit 12 en 14*), de toegang verlenen of onderbreken tot het distributienet (*functionaliteit 5*), het vermogen instellen (*functionaliteit 6*). Informatie over misbruik van de meetinrichting, of inbreuk op de meetinrichting, of pogingen op afstand daartoe moeten met de elektriciteitsdistributienetbeheerder worden uitgewisseld (*functionaliteit 11*).

In het nieuw ontworpen artikel 3.1.46 wordt bepaald dat als de digitale meter in budgetmetermodus wordt gebruikt, er een gebruiksvriendelijke manier voorhanden moet zijn om de betreffende netgebruiker te informeren over het openstaande saldo (*functionaliteit 15*). Verschillende media kunnen hiervoor in aanmerking komen: sms, website, telefonisch, in-homedisplay, enz.

Tot slot stelt het nieuw ontworpen artikel 3.1.47 dat de digitale meter voor elektriciteit dienst zal doen als communicatiemodule voor andere gekoppelde (sub)meters. Zo moet de digitale meter voor elektriciteit in staat zijn om de gegevens die door de digitale meter voor aardgas geregistreerd wordt te ontvangen en te versturen. De aansluitingen, alsook de communicatie tussen die meters onderling of met de databeheerder dient beveiligd te gebeuren en via open standaarden (bijvoorbeeld IDIS, OMS). Ook bij lokale communicatie binnen het pand van de consument is aandacht voor gegevensbescherming vereist.

Sommige functionaliteiten houden een hogere risicograad in voor de rechten en vrijheden van de betrokken personen dan andere functionaliteiten. De plichten die aan de verwerkingsverantwoordelijken, met name de databeheerder en de distributienetbeheerder, leveranciers e.d. worden opgelegd in artikel 25, 32, 33, 34 en 36 van de AVG, verschillen bijgevolg ook van functionaliteit tot functionaliteit. Met deze verschillende risicograad moet ook rekening worden gehouden bij de opgestelde gegevensbeschermingseffectbeoordeling ("DPIA").

In een nieuwe onderafdeling II 'Digitale meter voor aardgas' worden in een nieuw ontworpen artikel 3.1.48 de functionaliteiten beschreven voor de digitale meter voor aardgas. De eerste paragraaf beschrijft op welke frequentie welke parameters de meter dient te registreren en moet weergeven op het display. De digitale meter voor gas kan in voorafbetalingsmodus werken. Dit kan zowel in kader van toekomstige commerciële prepayment als budgetmetermodus zijn.

De tweede paragraaf gaat dieper in op de communicatiefaciliteiten van de meter. De meter moet (via de digitale meter voor elektriciteit) kunnen communiceren op een beveiligde manier en via open standaarden met het databeheersysteem van de databeheerder. In omgekeerde richting kan de netbeheerder van op afstand updates uitvoeren, de toegang verlenen of onderbreken tot het distributienet of informatie verkrijgen bij inbreuk op de meetinrichting of pogingen op afstand daartoe. Bij het afsluiten of verlenen van toegang kan de levering of injectie alleen worden hervat na manuele bevestiging door de aardgasdistributienetgebruiker. Dat geldt niet voor een meetinrichting voor aardgas die wordt gebruikt bij een aansluiting met aansluitingscapaciteit van meer dan 10

normaal kubieke meter (m³(n)) per uur. Dit is standaard m³ bij een druk van 1,01325 bar en een temperatuur van 15°C zoals omschreven in norm ISO 91:2017.

In het nieuw ontworpen artikel 3.1.49 wordt bepaald dat als de digitale meter in budgetmetermodus wordt gebruikt er een gebruiksvriendelijke manier voorhanden moet zijn om de betreffende netgebruiker te informeren over het openstaande saldo. Dezelfde media als bij de digitale meter voor elektriciteit kunnen hiervoor in aanmerking komen: sms, website, telefonisch, in-homedisplay, ...

De nieuwe artikels 3.1.50 en 3.1.51 bepalen dat de digitale meter voor gas naast het weergeven van de meterstand op een eigen display van de meter ook moet kunnen communiceren via de digitale meter voor elektriciteit. Net zoals de digitale meter voor elektriciteit, moet ook de digitale meter voor gas beveiligd communiceren en via open standaarden.

Sommige functionaliteiten houden een hogere risicograad in voor de rechten en vrijheden van de betrokken personen dan andere functionaliteiten. De plichten die aan de verwerkingsverantwoordelijken, met name de databeheerder en de distributienetbeheerder, leveranciers e.d. worden opgelegd in artikel 25, 32, 33, 34 en 36 van de AVG, verschillen bijgevolg ook van functionaliteit tot functionaliteit. Met deze verschillende risicograad moet ook rekening worden gehouden bij de opgestelde gegevensbeschermingseffectbeoordeling ("DPIA").

In **artikels 2 en 3** wordt het voorzien van de mogelijkheid van een 'in-homedisplays' bij de digitale meter die in budgetmetermodus opereert toegevoegd aan de bestaande artikel 5.3.1 en 5.4.1 van hetzelfde besluit.

Een in-homedisplay is een afzonderlijk informatiescherm bij de klant dat al dan niet rechtstreeks de meetgegevens van de digitale meter voor elektriciteit en/of aardgas kan weergeven. Het biedt eveneens inzicht in het saldo aan kilowatturen en euro's die de netgebruiker nog ter beschikking heeft of wat het saldo is van de eerder opgebouwde schulden.

De huidige budgetmeteropstelling voorziet in de mogelijkheid om het resterend krediet te raadplegen bij de meetopstelling zelf of in voorziene contactpunten (klantenkantoren, oplaadzuilen, etc.). De overschakeling naar de digitale budgetmeter maakt uitbreiding van de huidige betaalsystemen mogelijk. Vanaf de introductie van de digitale meetoplossing zullen andere kanalen (bijv. SMS, telefoon, website) toegevoegd worden als communicatiekanaal. De klassieke oplossing waarbij de klant met behulp van zijn oplaadkaart ter hoogte van de meetopstelling zijn saldo's kan consulteren maakt evenwel in de toekomst geen deel meer uit van de mogelijke kanalen omwille van technische aanpassingen, het streven naar een eenvormige meter om het stigmatiserende effect weg te nemen voor mensen in betalingsmoeilijkheden en de vernieuwde mogelijkheden die de digitale meter biedt. De berekening van het resterende krediet (in euro) zal gebeuren in het centrale systeem waarmee de digitale meter zijn meetgegevens communiceert.

Klanten die via de digitale meter in budgetmetermodus gebruik maken van voorafbetaling dienen op een gebruiksvriendelijke manier te worden geïnformeerd over verschillende elementen. De belangrijkste informatie-elementen die aan de klant dient te worden voorzien zijn:

- Het resterende saldo, uitgedrukt in euro
- Saldo eerder opgebouwde schulden, en bijkomende datum laatste betaling en betaalplan
- Overzichten van verbruik, uitgedrukt in euro en kWh

De aangehaalde nieuwe mogelijke informatiekkanalen (SMS, telefoon, website) hebben als nadeel dat andere technologische hulpmiddelen (telefoon, een computer, toegang tot internet etc.) nodig zijn om toegang te krijgen tot deze informatie-elementen. Niet elke budgetmeterklant beschikt over een van deze hulpmiddelen. Indien om bepaalde grondige technische of praktische redenen geen gebruik kan gemaakt worden van deze technologische hulpmiddelen (geen telefoon of gsm of internet of computer, ...), dient de distributienetbeheerder te voorzien in een **in-homedisplay**.

De artikels stellen verder dat minister de nadere voorwaarden kan bepalen met betrekking tot de gebruiksvriendelijkheid van de budgetmeter.

2. ADVIEZEN OVER HET VOORONTWERP VAN BESLUIT

Advies van de VREG

De VREG werd op 30 oktober 2017 gevraagd om binnen een termijn van 15 dagen advies uit te brengen en bezorgde zijn advies op 14 november 2017. Het advies gaat als bijlage.

De voorbije jaren publiceerden de VREG een aantal documenten met zijn visie op de functionaliteiten van de digitale meter. In zijn advies geeft de regulator aan blij te zijn om te lezen dat de meeste bepalingen in het ontwerpbesluit in lijn liggen met hetgeen ze eerder adviseerden.

De VREG stelt vast dat overal waar dit relevant is, duidelijk wordt vermeld dat bepaalde informatie ook op de display van de meter moet worden weergegeven, behalve in het ingevoegde art. 3.1.45. §1 punt 6° waar enkel weergegeven staat. Er werd verduidelijkt dat ook de status van de meetinrichting op het display moet worden weergegeven.

Het ingevoegde artikel 3.1.45. §2, lijst de gegevens op die per seconde en per geldende tariefperiode naar de gebruikerspoort moeten worden doorgestuurd. De VREG wijst erop dat hier het doorsturen van de geldende gebruiksperiode zelf als verplichte functionaliteit ontbreekt. Deze informatie is nochtans noodzakelijk voor CEMS toepassingen zoals een boilersturing of het laden van een elektrische auto op het meest gunstige tarief en zou dus als punt 5° moeten worden toegevoegd. Dit punt werd op advies van de VREG toegevoegd.

Verder heeft de VREG een aantal bedenkingen bij de artikelen in verband met de ondersteuning van de budgetmeterfunctionaliteit. Gelet op het feit dat de budgetmeterfunctionaliteit bij de digitale meter via een centraal beheersysteem verloopt, is de gebruiksvriendelijkheid in grote mate afhankelijk van de kwaliteit en de snelheid van de telecommunicatie tussen de verschillende onderdelen van de keten. In het vroegere systeem speelde de gehele werking zich op de meter zelf af en was de informatie op de display daarvan bij gevolg steeds accuraat. Nu is de informatie naar de gebruiker toe ook afhankelijk van de snelheid en kwaliteit van communicatie tussen de meter en de back-end. Zo wordt in het proefproject rond de digitale budgetmeter elke ochtend om 8.00 u. het verbruik van de vorige dag verrekend, gebaseerd op de index van de meter om 00.00u. Er is dus slechts één keer per dag een communicatie betreffende het verbruik. Deze eenmalige afrekening per dag houdt rekening met de grootteorde van verbruik en bedragen en zorgt voor duidelijkheid rond afrekenmomenten op vaste tijdstippen. Dit betekent dat eventuele waarschuwingen wanneer het saldo een bepaalde ondergrens bereikt 's morgens (na 8.00u.) pas worden uitgestuurd en bijgevolg soms te laat zullen worden verstuurd omdat het real time saldo intussen lager is dan de vooraf bepaalde ondergrens. Het lijkt de VREG geen goede zaak indien er slechts één keer per dag een communicatie betreffende het verbruik en de regulator haalt aan dat men zou verwachten dat met de geïmplementeerde communicatiestandaard er steeds up-to-date verbruiksinformatie kan zijn op het moment van opvragen door de klant (website, sms, in-home display) of dat deze informatie minstens accurater is dan de informatie die op vandaag voor de afnemers in het proefproject beschikbaar is.

Hier moet een afweging gemaakt worden tussen facturatie en informatie: de facturatie is volgens marktwerkingsprocessen gealigneerd en kan best op dagbasis behouden blijven. De gebruikerservaring van de informatiekanaalen daarentegen zal onderzocht worden in de lopende pilootprojecten en de frequentie van de informatiedoorstroming zal geëvalueerd worden op basis van de resultaten van deze pilootprojecten. Momenteel is inderdaad voorzien om slechts éénmaal per dag met de meter te communiceren en de meetgegevens uit te lezen. Dit is deels ingegeven uit overwegingen om de kosten te beperken (elke communicatie kost uiteraard geld). Wel is het zo dat op het moment van opladen van krediet, wel een bijkomende communicatie met de meter plaatsvindt zodat na aanzuiveren van krediet de vermogensbeperking terug wordt opgeheven of, indien dit niet van toepassing zou zijn, de gebruiker en het back-end systeem over de meest accurate data beschikken. De gebruiker zal ook de mogelijkheid hebben om de ondergrens waarbij hij een

waarschuwing krijgt, zelf in te stellen. Zo kan hij op basis van zijn eigen typeverbruik een ondergrens instellen die voor hem het meest nuttig is en op die manier vermijden dat waarschuwingen te laat zouden komen. De instellingen van drempelbedragen voor waarschuwingen zullen onderzocht worden in de pilootprojecten in Zele en Turnhout. De drempelwaarden houden rekening met de grootteorde van verbruik en bedragen.

Daarnaast wijst de VREG er ook op dat, nu alles centraal verrekend wordt, een communicatiestoring ook als gevolg kan hebben dat het opheffen van een begrenzing ondanks succesvolle betaling door een klant niet uitgevoerd wordt omdat de meter (al dan niet tijdelijk) niet meer bereikbaar is. Het lijkt de VREG dan ook aangewezen om naast de gebruiksvriendelijkheid ook eisen met betrekking tot de snelheid en de kwaliteit van de communicatie naar de afnemer toe op te nemen. Indien het geen real time informatie betreft, moet er volgens de regulator minstens een accuraatheidsindicatie worden meegegeven naar de gebruiker.

Kwaliteit van de communicatie en het bereiken van de digitale (budget)meters is inderdaad cruciaal en er zal om die reden ook als serviceniveau-overeenkomst (SLA) worden opgenomen bij de leverancier van het systeem en waar nodig zullen bijkomende technische maatregelen op het vlak van telecommunicatie worden toegepast indien technisch en economisch haalbaar. Indien de meter niet bereikbaar blijkt bij het opladen van nieuw krediet zal een techniker moeten uitrukken om na te gaan wat het probleem is en indien nodig lokaal het probleem verhelpen.

Wat de in-home display betreft, bepaalt het ontwerpbesluit via art. 2 dat een dergelijke display moet voorzien worden indien dat noodzakelijk blijkt om de netgebruiker op een gebruiksvriendelijke manier inzicht te geven in zijn saldo van het opgeladen bedrag. In dit verband verwijst de VREG naar zijn eerder standpunt met betrekking tot de weergave van het krediet op de meter. Daarnaast stipt de regulator aan dat de definitie van 'noodzakelijk' veel ruimte laat voor interpretatie. In de nieuwe versie van het ontwerpbesluit werd daarom voorzien dat de minister bijkomende voorwaarden kan bepalen hoe deze noodzaak moet begrepen worden.

Tot slot stelt de VREG zich vragen bij het logistieke aspect van de in-home display. Zo zullen er bijvoorbeeld processen moeten worden ontwikkeld om ervoor te zorgen dat de display bij verhuis aan de nieuwe meter wordt gekoppeld of dat de display terug naar de distributienetbeheerder wordt bezorgd wanneer een afnemer terug naar de commerciële markt gaat.

De VREG vindt het jammer dat de ervaringen van het proefproject rond digitale budgetmeters niet kunnen meegenomen worden. Het proefproject loopt immers nog. Tijdens de opvolgingscommissie digitale meters van 6 december 2017 presenteerden de netbeheerders de resultaten van de eerste evaluatieronde van het proefproject. De algemene tevredenheid was hoog. Aandachtspunten zijn de activatie van het account op het webportaal en de noodzaak aan uitleg over de werking van de meter, het webportaal en het tegoed van de vervangen klassieke budgetmeter.

Het lijkt de VREG geen goede zaak dat er slechts één keer per dag een communicatie over het verbruik zou zijn. Met de ingevoerde communicatiestandaard zou de VREG verwachten dat er altijd up-to-date verbruiksgegevens kan zijn op het moment dat de klant dit opvraagt (website, sms, in-home display).

Wat de artikelen met betrekking tot de digitale meter voor aardgas betreft, merkt de VREG op dat het laatste lid van het nieuw opgestelde art. 3.148 § 2 een uitzondering voorziet voor een meetinrichting voor aardgas die wordt gebruikt bij een aansluiting met aansluitingscapaciteit van meer dan 10 m³ (n) per uur. Uit vroegere besprekingen rond functionaliteiten begreep de VREG dat het de bedoeling was dat de uitzondering zou slaan op de geschiktheid om vanop afstand de toegang te onderbreken/verlenen (zoals in §2 4°), en niet op het hervatten na manuele bevestiging. Het ontwerp werd aangepast om duidelijker weer te geven dat de uitzondering wel degelijk slaat op de geschiktheid om vanop afstand de toegang te onderbreken/verlenen.

Advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ("CBPL") ontving op 30 oktober 2017 de vraag om advies uit te brengen en bezorgde haar advies op 13 december 2017. Het advies gaat als bijlage.

De CBPL vestigt in haar advies de aandacht op het feit dat er recent nieuwe Europese regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens werd uitgevaardigd: de algemene Verordening betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (Algemene Verordening Gegevensbescherming) en de Richtlijn voor Politie en Justitie. De Algemene Verordening Gegevensbescherming wordt van toepassing op 25 mei 2018 en het verdient volgens de CBPL aanbeveling om hier nu reeds op te anticiperen.

Artikel 2 en 3 van het besluit hebben betrekking op het invoeren van een in-homedisplay via hetwelke de betrokkene saldo's (opgeladen bedrag,...) van de meters voor elektriciteit en gas kan opvragen. Deze artikelen houden geen bijzonder risico in voor de persoonlijke levenssfeer en werden dan ook niet verder onderzocht door de CBPL.

Het besluit voert een nieuw artikel 3.1.45, §2 in in het Energiebesluit waarin wordt bepaald welke meetgegevens per seconde en per geldende tariefperiode worden doorgestuurd naar de gebruikerspoort. De CBPL stelt in haar advies vast dat in het besluit aldus wordt uitgegaan van het verwerken van de meetgegevens op secondenbasis, terwijl in het nieuwe artikel 3.1.45, §1 wordt uitgegaan van een hogere granulariteit qua registratie (interval van vijftien minuten). De CBPL is van oordeel dat de mogelijkheid om op continue basis het (energie)gedrag van een natuurlijke persoon op een maximaal gedetailleerde wijze (secondenbasis) op te volgen een bijzonder hoog risico op misbruik van dergelijke hooggranulaire meetgegevens inhoudt, waartegen men de betrokkene afdoende dient te beschermen en dat dit des te meer het geval is indien de betrokkene zou worden toegelaten om de meest diverse (onder meer GSM) applicaties van diverse leveranciers van energiediensten te koppelen aan de P1 poort, hetgeen de opzet van artikel 1 van het besluit lijkt.

De CBPL wijst er in haar advies verder op dat in de nota aan de Vlaamse Regering geen motivering wordt gegeven waarom een dergelijke risicovolle functionaliteit zou moeten worden voorzien. De aanvrager werd hierover bijkomende ondervraagd. Uit het antwoord op deze vraag is gebleken dat de functionaliteit van het communiceren op secondenbasis via de P1 poort wordt gevraagd door de leveranciers van energiediensten opdat het mogelijk is om besparingsvoorstellen te doen en vanop afstand advies te kunnen geven, een prijs te zetten voor de afname van lokaal geproduceerde hernieuwbare energie, afspraken te maken voor flexibiliteitsoplossingen,...Aanvullend werd verwezen naar een antwoord van een distributienetbeheerder die stelt dat de P1 poort wordt opgenomen in de gegevensbeschermingseffectbeoordeling, waarin specifieke aandacht zal gegeven worden aan de risico's eigen aan het default open zetten van deze poort bij de plaatsing van de digitale meter. Anderzijds stelde de distributienetbeheerder ook het volgende: "We bevestigen nu reeds dat de netbeheerder op eenvoudig verzoek van de netgebruiker de poort van op afstand zal kunnen sluiten".

De CBPL neemt in haar advies akte van de opmerking van de aanvrager dat het al dan niet open staan van de P1 poort zal worden behandeld in een komend ontwerpbesluit, hoewel uit het hoger vermelde antwoord van de aanvrager blijkt dat dit reeds is beslist door de distributienetbeheerders. De CBPL wijst erop dat de combinatie van het standaard open staan van de P1 poort en het standaard communiceren van de datawaardes "per seconde" aan leveranciers van energiediensten onvoldoende bescherming "bij default" biedt, ook niet indien dit aspect later wordt opgenomen in een DPIA door een instantie die blijkbaar al heeft beslist dat de meter standaard open moet staan. De CBPL is van oordeel dat de betrokkene zijn vrije, specifieke en op voorafgaande informatie gebaseerde toestemming moet kunnen geven over de doorgifte van zijn eigen persoonsgegevens via de P1 poort aan de leveranciers van energiediensten. Dit vloeit voort uit de beginselen van proportionaliteit, en de beginselen van gegevensbescherming door ontwerp ("privacy by design") en door standaardinstellingen ("privacy by default"). De CBPL wijst er verder op dat de optie van het volledig kunnen sluiten van de poort het niet mogelijk maakt voor de netgebruiker om toch de voor hem nuttige energiediensten te kunnen genieten zonder meteen ook zijn

gegevensbescherming te ontwaarden. De CBPL stelt voor om in het Energiedecreet de optie in te schrijven van het half sluiten van de poort via een bijzonder recht van verzet als functionaliteit in combinatie met de toestemming van de betrokkene. Deze optie zal bij een volgende lezing van het energiedecreet onderzocht worden.

De CBPL wijst er in haar advies vervolgens op dat een aantal van de functionaliteiten uit artikel 1 van het ontwerp besluit uit hun aard een bijzonder (hoog) risico inhouden voor de rechten en vrijheden van de natuurlijke personen. Dit is het geval voor de functionaliteiten die betrekking hebben op het profiel van de betrokkene (huishoudelijke afnemer, KMO,...) en die gevolgen of beslissingen voor de betrokkene kunnen inhouden, zoals bv. informatie over “misbruik van of inbreuk op de meetinrichting of pogingen daartoe”, hetgeen een aanwijzing van energiefraude kan opleveren in hoofde van de betrokkene. Deze verschillende risicograad naargelang de functionaliteit heeft een bijzondere impact op de hieraan gekoppelde verplichtingen van de verwerkingsverantwoordelijke qua beveiliging, en het hiermee rekening houden onder de opgestelde gegevensbeschermingseffectbeoordeling (“DPIA”), de meldingsplicht aan de betrokkenen van beveiligingsinbreuken en de raadplegingsplicht ten opzichte van de gegevensbeschermingsautoriteit bij residuele hoge risico’s. Aan deze opmerking wordt tegemoetgekomen door een aanpassing van het nieuw ontworpen artikel 3.1.47 en 3.1.51 van het Energiebesluit. Aan beide artikelen wordt een tweede lid toegevoegd dat stelt dat de elektriciteitsdistributienetbeheerder *of de beheerder van het meetsysteem* rekening houdt met de specifieke risicograad voor de rechten en vrijheden van de betrokkene van elke functionaliteit bij het opstellen van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (artikel 35 Algemene Verordening Gegevensbescherming) en bij elke andere verplichting die hem wordt opgelegd ingevolge de algemene verordening gegevensbescherming. Met deze andere verplichtingen worden in het bijzonder de verplichtingen bedoeld zoals vermeld in artikel 25, 32, 33, 34 en 36 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De wijzigingen aan het ontwerp van besluit hebben geen impact op de begroting.

4. ADVIES VAN DE INSPECTIE VAN FINANCIËN EN BEGROTINGSAKKOORD

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 19 oktober 2017.

Het gemotiveerde akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting is, met toepassing van artikel 6 § 5 van het BVR van 19 januari 2001 houdende regeling van de begrotingscontrole en –opmaak, niet vereist.

5. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

1. Personeel: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeel van de lokale besturen.
2. Werkingsuitgaven: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de werkingsuitgaven van de lokale besturen.
3. Investeringsen en schuld: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de investeringen of de schuld van de lokale besturen.

4. Ontvangsten: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de ontvangsten van de lokale besturen.
5. Conclusie: het voorstel legt rechtstreeks geen extra financiële verplichtingen op voor de lokale besturen.

6. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen bijkomende impact op de lopende processen en activiteiten van de Vlaamse overheid.

Het akkoord van de minister, bevoegd voor de bestuurszaken, is derhalve niet vereist.

7. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2017/314 van 3 oktober 2017.

In kader van de opmaak van het decreet digitale meters, dat op 14 juli 2017 principieel werd goedgekeurd, werd een armoedetoets opgesteld die tot stand kwam op basis van een samenwerking tussen het VEA, de VREG, het departement Omgeving en de sector armoedebestrijding. Daarin werd de impact van de digitale meter met betrekking tot drie verschillende pijlers, namelijk de ecologische pijler, de sociale pijler en de economische pijler in detail bekeken. Meer in het bijzonder werden ook de effecten in kaart gebracht op de bestaande regeling met de budgetmeter en op mensen in armoede.

8. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de bepaling van de voorwaarden waaraan digitale meters moeten voldoen, vermeld in artikel 4.1.22/2, §3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009;
2. de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie te gelasten over het voorontwerp van besluit, vermeld in punt 1°, het advies in te winnen van de Raad van State, met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen.

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Bart TOMMELEIN

Bijlagen:

- het principiële goed te keuren ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering;
- het advies van de Inspectie van Financiën
- het advies van de VREG
- het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer